

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27. 7. 1987, sp. zn. 6 Tz 35/87, ECLI:CZ:NS:1987:6.TZ.35.1987.1

Číslo: 28/1988

Právní věta:

I. Povinnost předvídat možnost způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem (§ 5 písm. b/ tr. zák.) při výkonu některých povolání vyplývá nejen z bezpečnostních předpisů publikovaných ve Sbírce zákonů, ale i z technických norem.

II. Pokud jde o obsah technické normy, neplatí zásada iura novit curia; obsah technické normy je třeba v trestním řízení dokazovat.

III. K materiální podmínce trestného činu neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 1 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 27.07.1987

Spisová značka: 6 Tz 35/87

Číslo rozhodnutí: 28

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Dokazování, Nedbalost, Neoprávněné užívání cizí věci, Zavinění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 209a odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil pravomocný rozsudek okresního soudu v Břeclavi ze dne 11. prosince 1986 sp. zn. 2 T 790/86 a tomuto soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Pravomocným rozsudkem okresního soudu v Břeclavi ze dne 11. prosince 1986 sp. zn. 2 T 790/86 byli obvinění J. V. a J. S. uznáni vinnými trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, odst. 2 tr. zák. proto, že dne 27. srpna 1986 v odpoledních hodinách J. V. ve funkci jeřábníka při obsluze autojeřábu zn. Tatra 148 LSPZ BSA 82-12 s jeřábovou nadstavbou AD O63 R při kladení závlahových

rour na poli v kat. obce Moravská Nová Ves, okr. Břeclav pracoval v ochranném pásmu elektrického vedení, i když indikátor vysokého napětí vydával světelnou signalizaci, a dal řidiči autojeřábu J. S. signál k pojezdu jeřábu se zavěšeným břemenem, což je u předmětného typu jeřábu zakázáno, a J. S. v rozporu s normou s autojeřábem se zavěšeným břemenem pojížděl, v důsledku toho rameno jeřábu zachytilo o dráty vysokého napětí 22 kV, elektrický proud zasáhl vazače A. K., který zranění podlehl, a vazače S. Ž., který utrpěl těžké zranění vyžadující léčení delší než dva měsíce.

Obviněný J. V. byl dále uznán vinným trestným činem neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 1 tr. zák. proto, že dne 26. března 1986 kolem 17.00 hod. neoprávněně použil autojeřáb zn. Tatra 148 SPZ BSA 82-12, který mu byl svěřen k výkonu práce n. p. Zemědělské stavby Brno, a to k jízdě z Brna do místa svého bydliště Blučiny, okr. Brno-venkov, a následujícího dne v ranních hodinách s ním odjel zpět do Brna, jízdu nevykázal a zaměstnávající organizaci uvedenou jízdou způsobil škodu ve výši 140,- Kčs.

Oběma obviněným byl uložen trest odnětí svobody v trvání dvou roků a oběma byl výkon těchto trestů podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu pěti let. Rozsudek nebyl napaden odvoláním a nabyl právní moci.

Proti tomuto rozsudku podal v neprospěch obou obviněných ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. ministr spravedlnosti ČSR stížnost pro porušení zákona. Okresnímu soudu vytýká, že při hodnocení míry zavinění obviněných bral v úvahu, že na vzniku následku se podílelo též jednání jiných pracovníků organizace, ač takový závěr není v rozhodnutí blíže konkretizován a nevyplývá ani z výsledků provedeného dokazování. Ministr spravedlnosti ČSR dovozuje vysokou míru zavinění obou obviněných a poukazuje též na to, že nebezpečnost jejich činu pro společnost zvyšuje závažný následek. Okresní soud proto pochybil, když povolil obviněným podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody a neuložil jim též trest zákazu činnosti. Stěžovatel dovozuje, že trest, který byl obviněným uložen okresním soudem, je ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal správnost všech výroků napadeného rozsudku a správnost řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Ohledně skutků posuzovaných jako trestný čin ublížení na zdraví vzal okresní soud za prokázáno, že dne 27. srpna 1986 v odpoledních hodinách oba obvinění z příkazu nadřízeného stavbyvedoucího J. Č. kladli autojeřábem s jeřábovou nadstavbou roury závlahového potrubí na poli v katastru obce Moravská Ves, okr. Břeclav. Roury byly naloženy na vleku traktoru řízeného F. T. Obviněný J. S. seděl na místě řidiče autojeřábu Tatra 148 a obviněný J. V. obsluhoval jeřáb z kabiny jeřábové nadstavby, přičemž seděl zády ke směru pohybu autojeřábu. Práce probíhaly tak, že vazači S. Ž. a A. K. uvázali na vleku traktoru dvě roury na lana jeřábu, obviněný J. V. na znamení S. Ž. zvedal a pootočil rameno jeřábu a obě roury položil na zem. Vazači jednu rouru odepnuli a jeřábník J. V. na znamení vazače zvedl druhou rouru a dal smluvené zvukové znamení řidiči autojeřábu obviněnému J. S. Řidič autojeřábu popojížděl, a když ujel vzdálenost odpovídající délce roury, na opětovné zvukové znamení jeřábníka zastavil. Obviněný J. V. spustil druhou rouru na zem a vazači ji odvázáli. Při kladení posledních rour v době, kdy obviněný J. V. dal zvukový signál obviněnému J. S. k zastavení a kdy vazači odvázovali zavěšenou rouru, rameno jeřábu se dotklo krajního vodiče elektrovedu vysokého napětí 22 kV. Elektrickým proudem byl zasažen A. K., který v důsledku úrazu zemřel, a S. Ž., který utrpěl popáleniny III. stupně na 3. a 4. prstu levé ruky, na dlani a na zádech, pro které byl hospitalizován a léčen po dobu delší než dva měsíce.

Nedostatky dosavadního dokazování záleží především v tom, že nebylo spolehlivě zjištěno, jaký význam pro vznik způsobeného následku mělo jednání každého obviněného.

Obviněný J. V. v přípravném řízení vypověděl, že k dotyku ramene jeřábu o vodič elektrického vedení došlo v době, kdy autojeřáb popojížděl s rourou zavěšenou asi 10 cm nad zemí a právě v okamžiku, kdy dával J. S. zvukový signál k zastavení. S ramenem jeřábu manipuloval při sklonu asi 45 až 50 stupňů. V hlavním líčení naproti tomu tvrdil, že ke styku s vodičem vysokého napětí došlo právě při zvedání ramene.

Obviněný J. S. uváděl, že v době, kdy došlo ke styku jeřábu s vodičem, stál již s vozidlem po zvukovém signálu asi dvacet sekund. Na J. V. po elektrickém výboji zakřičel, aby rameno jeřábu dal dolů. V době, kdy došlo k jiskření, měl J. V. rameno jeřábu zvednuté rozhodně více než 45 stupňů, jeho sklon odhaduje asi na 75 stupňů.

Svědka S. Ž. v přípravném řízení uváděl, že v době, kdy došlo k jeho úrazu, roura ještě nebyla zcela na zemi, jeřábník ji spouštěl na zem. Vozidlo stálo na místě. V hlavním líčení naproti tomu tvrdil, že v době, kdy došlo k výboji elektrického proudu, auto právě popojíždělo. Na způsob práce jeřábníka dotázán nebyl.

Z uvedených důkazů nebylo možno učinit spolehlivé závěry o okolnostech, za kterých došlo k dotyku ramene jeřábu s vodičem elektrického vedení, a posoudit, jakým způsobem přispělo jednání obou obviněných ke vzniku následku. Okresní soud měl postupem podle § 207 odst. 2 tr. ř. odstranit rozpory mezi výpovědí obviněného J. V. v přípravném řízení a jeho údaji v hlavním líčení. Stejně tak měl odstranit postupem podle § 211 odst. 2 písm. b) tr. ř. rozpory mezi výpovědí svědka S. Ž. z přípravného řízení a z hlavního líčení. Obviněné a svědka pak bylo třeba k uvedeným okolnostem podrobně vyslechnout.

Ani závěry okresního soudu o porušení povinností, kterých se dopustili obvinění při práci s autojeřábem, nejsou podloženy provedenými důkazy. U obviněného J. V. okresní soud spatřuje zavinění v tom, že porušil čl. 27 odst. a) ČSN 27 0143, neboť s jeřábem pracoval v ochranném pásmu elektrického napětí, přestože indikátor napětí vydával světelnou signalizaci; kromě toho porušil čl. 30 téže normy tím, že dal pokyn k pojezdu autojeřábu se zavěšeným břemenem, ač takový postup zmíněný členek normy zakazuje. Rovněž u obviněného J. S. shledává okresní soud porušení čl. 30 ČSN 27 0143. Spoluzavinění na vzniku následku okresní soud spatřuje v jednání stavbyvedoucího J. Č., který nezajistil úpravu pracoviště obviněných vypnutím elektrického proudu ve vedení, čímž porušil čl. 33 písm. f) ČSN 27 0143.

Okresní soud posuzoval porušení povinností vyplývajících z pracovní náplně obviněných podle technických norem. Rozdíl mezi technickými normami a normami právními spočívá mimo jiné v odlišeném způsobu jejich vyhlášení. Všechny zákony a jiné právní předpisy jsou vyhlášovány ve Sbírce zákonů, jejíž výtisk musí být přístupný v každé úřadovně místního národního výboru (§ 9 zák. op. č. 4/62 Sb.). Jinak je tomu s normami technickými. Jen státní a oborové normy jsou vyhlášeny ve Věstníku Úřadu pro normalizaci a měření. Pro podnikové normy povinnost vyhlášení v tomto Věstníku neplatí (srov. § 25, § 30 odst. 1, 3 a § 33 odst. 2 vyhl. č. 97/64 Sb.). Právní předpisy nepožadují, aby měl každý takovou možnost seznámit se s Věstníkem, tedy s obsahem státních a oborových norem, jaká je vyžadována § 9 zák. op. č. 4/62 Sb. Z nižších nároků, které právní předpisy kladou na nutnost seznámení s obsahem technických norem ve srovnání s normami právními, pro soud vyplývá, že zatímco u československých právních norem je třeba důsledně trvat na zásadě iura novit curia (soud zná právo), u norem technických tuto zásadu nelze uplatnit. Obsah technické normy je proto třeba v trestním řízení dokazovat.

Okresní soud proto pochybil, když v hlavním líčení neprovedl důkaz přečtením příslušných ustanovení ČSN 27 0143, kterých se v odůvodnění rozsudku dovolává. Přečetl pouze výpis z této normy pořízený orgány činnými v trestním řízení, který však znění ust. čl. 72 a), čl. 30 ani čl. 33 písm. f) ČSN 27 0143 neobsahuje.

Okresní soud měl opatřit zmíněnou technickou normu též proto, že ve zprávě o vyšetření smrtelného úrazu vypracované Inspektorátem bezpečnosti práce pro Jihomoravský kraj se uvádí, že stavbyvedoucí J. Č. porušil též čl. 33 b) v návaznosti na čl. 88 cit. normy. V zápisu o výsledku šetření smrtelného pracovního úrazu vypracovaném zaměstnavatelskou organizací obviněných se poukazuje též na porušení čl. 88 téže normy ze strany postiženého A. K.

Za dosavadního stavu dokazování nebylo tedy možné učinit správně závěry o vině obou obviněných a nebylo možno ani posoudit, do jaké míry snižovalo míru zavinění J. V. a J. S. případné porušení povinností ze strany dalších osob.

V neprospěch obviněného J. V. porušil okresní soud zákon v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. i při rozhodování o skutku, v němž spatřoval trestný čin neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 1 tr. zák. Je nesporné, že po formální stránce obviněný znaky shora uvedeného trestného činu naplnil, neboť 26. 3. 1986 bez souhlasu zaměstnavatelské organizace užil svěřené vozidlo k cestě z Brna do místa bydliště a následující den je užil ke zpáteční jízdě.

Okresní soud se však nezabýval materiální stránkou uvedeného trestného činu. Obviněný se neoprávněné jízdy dopustil proto, že na autojeřábu se objevila závada a jel ji odstranit do dílen v Brně. Protože už v dílnách nikoho nezastihl, nevrátil se na pracoviště, ale zajel do svého bydliště. Následující den odjel zpět do Brna, kde nechal závadu opravit a vrátil se na pracoviště. Uvedené jízdy nezapsal do výkazu o provozu vozidla proto, že výkaz vyplňoval až po týdnů a na tyto cesty již zapomněl. Důvody, které obviněného vedly k neoprávněné jízdě, tedy nebezpečnost jeho činu pro společnost nezvyšují.

Též další okolnosti svědčí pro nižší nebezpečnost činu pro společnost. Vzdálenost, kterou obviněný ujel bez povolení organizace, činí 28 km a škoda, kterou jízdami způsobil, je pouhých 140,- Kčs. Obviněný škodu nahradil a za své jednání byl již postižen kárným opatřením podle zákoníku práce. Společenskou nebezpečnost činu obviněného snižovalo též to, že jde o iniciativního pracovníka, který pracuje samostatně, plně využívá pracovní dobu, je spolehlivý, ukázněný, vytrvalý, s kladným poměrem k práci. Dosud se projevoval i kladný postoj k majetku v socialistickém vlastnictví, neboť obviněný byl několikrát vyhodnocen v soutěži o úsporu pohonných hmot.

Při správném hodnocení právě uvedených okolností měl tedy okresní soud dovodit, že stupeň nebezpečnosti činu obviněného pro společnost je nepatrný (§ 3 odst. 2 tr. zák.) a že skutek není trestným činem.